

בעזהשׁי״ת

קְרָבָה אֶל

נֶפֶשׁ גְּאֻלָּה

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש לקב"ה במעשה בראשית

סידור קידושין

שיעור בסיפורי מעשיות

מעשה ב' ממלך וקיסר - ג'

הפגישה בפונדק

התכונות בספר התניא

פרק א' חלק ה' - יתרון האור מן החושך

חלק ו' - אין פרצופיהם דומים

גליון ל"ג | פרשת יתרו תשפ"ד

עימוד:

יעקב רוזנברג 052-7120001

להארות והערות:

יחיאל יהושע פרישמן 052-766-2543

לקבלת החוברת בדוא"ל: a7662543@gmail.com

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש להקב"ה במעשה בראשית

סידור קידושין

"ר' פלוני שליט"א מכובד בקריאת הכתובה, בסידור קידושין ובברכות!" נשמעת ההכרזה.

הנוכחים מרימים גבה בתמיהה רבתי: האם אכן שמעו אוזנינו נכונה? האם אכן ר' פלוני - יהודי פשוט מהשורה - התכבד בכל שורת הכיבודים הנכבדה הזו? מה גם שמדובר בחתונה מכובדת ומיוחסת מכל הצדדים, מה ראו אפוא לכבד יהודי פשוט בכבוד רב כל כך? שמא צדיק נסתר הוא, או שמא הוא תרם וכיסה את כל הוצאות החתונה?

גם פניו של ר' פלוני זועקות תמיהה ופליאה: מה ראו על ככה ומה הגיע עליהם לכבדני בכבוד הגדול הזה שאינני ראוי לו מכל וכל, בזמן שנמצאים כאן אנשים חשובים ממני בהרבה?

אכן, טרם התבררה הסיבה לכך, אבל ההכרזה הלא כבר הוכרזה, ובפניו לא נותרה הברירה, כי אכן הוא זה אשר נבחר לתפקיד היום והנישא.

אמרו חז"ל 'לכולי עלמא בשבת ניתנה תורה'. כי עניינה של שבת הוא ענין הנישואין של כנסת ישראל עם דודה, כפי שהוא גם ענין מתן תורה עליו נאמר (תענית כו): 'ביום חתונתו זה מתן תורה'.

לפני מתן תורה, וכך הוא גם בימות החול, לא מתיישב על הדעת ענין הקשר הנשגב של קודשא-ברוך-הוא עם נשמות ישראל. אבל במתן תורה, וכך גם בכל שבת קודש, מתגלה הקשר והיחוד הנשגבים הללו.

ובכן, מי הוא זה ואיזה הוא אשר יתכבד לסדר קידושין ולקרוא את הכתובה בשידוך חשוב ומרומם כל כך?

הנה נשמעת בחלל העולם ההכרזה האומרת, כי אתה! היהודי שעומד כעת לקדש על כוס יין מלא, אתה הוא זה שתסדר את הקידושין! אכן, אתה מלא פליאה ותמיהה עצומה: מי אני ומה חיי כי

נקראתי לתפקיד חשוב כל כך? אתה לא מאמין שנבחרת לתפקיד, אבל הלא שמעת את הקריאה מצד החתן המזמין אותך לעלות ולקדש, גם אם אינך ראוי לכך, וכי תוכל לסרב!?

כבר היו דברים מעולם. גם בעת מתן תורה התקשו עם ישראל להרגיש ולהאמין כי אכן הם נבחרו לקבל את הקידושין ממלך מלכי המלכים. מסיבה זו פתח הקב"ה את ה'כתובה' - עשרת הדברות ב'אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים'. והקשו רבים וטובים כי לכאורה היה מן הראוי לומר 'אשר ברא שמים וארץ', דבר שמראה את גדולתו וגבורתו ביתר שאת מאשר יציאת מצרים.

אך להאמור יובן, כי הנה החתן מלך מלכי המלכים חפץ כביכול לפייס את הכלה-כנסת ישראל שתתרצה להיכנס לרשותו. והיה אם שמוע תשמע את גודל גדולתו אשר אין לה חקר, הלא תיפול רוחה בקרבה לאמור: "וכי אני ראויה להינשא לבורא גדול ונורא כל כך? והלא כל מה שרק אעשה ואעבוד לפניו לא אצא ידי חובה!"

על כן פתח דבריו יאיר בזכרון יציאת מצרים, והרי הוא כמדבר על לב הכלה באמרו: אני הוא אשר הייתי עמך בעתות החולשה והירידה, מכיר אני היטב אותך ואת כל חולשותיך וחסרונותיך בעבר ובהווה. אין לך מה להסתיר מעיני הצופיות.

ואני אשר הוצאתי אותך משפלות ארץ מצרים, אני הוא זה שבחרתי דווקא בך להיות לי לעם! לא בחרתי לי את המלאכים, אלא דווקא את קרוצי החומר החשים היטב את משיכות הנפש הבהמית, ומתוך ההעלם הגדול הרי הם מגלים את כבוד ה'. ואם אתם סבורים שיש אחרים שיותר ראויים מכם לתפקיד הגדול והנורא, אות הוא כי טרם השכלתם להבין את עומק רצוני מהבריאה.

ככל הדברים וככל החזיון האמורים, מתרחש מדי שבת. היהודי מתכבד בקריאת הכתובה - אמירת שמו"ת, ובסידור קידושין - קידוש על היין. הוא מחזיק בידו את כוס הקידוש והריהו עומד לסדר את הקידושין. בדעתו עולים תמיהות ומחשבות: וכי איך אני הקטן אגרום את כל הייחודים העליונים בכל העולמות?

אבל משמי מרומים נשמעת הקריאה: לא בחרתי לי עם שמופשט מענייני אכילה ושתייה, עם שאינו מכיר את תאוות הממון! לא ולא! אדרבה, דווקא בך בחרתי, קרוץ מחומר שנמשך לכל ה'לא' האמורים בעשרת הדברות, ומתוך משיכות נמוכות אלו הנך מקבל את התורה ונמשך אחר רצון ה' לעבדו בלב שלם.

ביום השבת פונה אלינו כביכול הקב"ה בקריאה: 'זכור את יום השבת לקדשו!' תדע ותאמין שאתה הוא העם הנבחר, ואתה הוא זה שמגלה את כבוד ה' יתברך בעולם. ובהכרה וידיעה זו נעשים אנו שותפים לקב"ה בבריאת שמים וארץ.

סיפורי מעשיות

מעשה ב' ממלך וקיסר – ג'

הפגישה בפונדק

והנה הקב"ה אב הרחמן רואה את הרצונות הטובים ואת תשוקת היהודי להגיע לשלימות, והוא כבר מזמן לו את הדרך למצוא מרפא לנפשו. וזהו נודמנו שניהם לפנדק אחד. פונדק הריהו מקום מנוחה על אם הדרך, לשם מתקבצים ובאים אנשים רבים כל הסוגים והמינים בלי קשר בין אחד למשנהו. כאן לפתע רואה הקיסר את החן והיופי שיש בגינוני המלכות של אחד השוהים עמו בפונדק. למראה התנהגותו המלכותית הוא מתמלא פליאה: היתכן? האם אכן יכולים להיות כך גינוני מלכות בדרך שכולה אהבה ורחמים, אשר היא דרך כל כך שונה מהדרך שלי בעבודת ה' עד אשר הודה לו שהוא מלך.

וכן לאידך גיסא, המלך שם לב לגינוני מלכות אצל אחד מהשוהים בפונדק, והוא מתמלא פליאה: איך יתכנו גינוני מלכות אצל מי שכל פסיעה ופסיעה שלו כרוכה בחומרות ודקדוקים, ודרכו בדרך הגבורה והדין כל כך שונה מהדרך שלי. עד שיתוודע לו שזה הוא הקיסר.

נמצא שרק על ידי שנפגשו בפונדק, התוודעו זה למעלתו של זה, ומבלעדי פגישתם זו לא היו יודעים על אותם מעלות לעולם. והיינו שכל

מעשה בקיסר אחד, שלא היה לו בנים. גם מלך אחד לא היה לו בנים. ונסע הקיסר על הארץ לשוטט לבקש אולי ימצא איזה עצה ותרופה להוליד בנים. גם המלך נסע כמו כן, ונודמנו שניהם לפנדק אחד, ולא היו יודעים זה מזה. והכיר הקיסר בהמלך, שיש לו גמוס (של מלכות), ושאל אותו, והודה לו שהוא מלך. גם המלך הכיר בקיסר גם כן, והודה לו גם כן; והודיעו זה לזה שנוסעים בשביל בנים. ונתקשרו שניהם, באם שיבואו לביתם ויולידו נשותיהם זכר ונקבה באפן שיהיו יכולים להתחתן, אזי יתחתנו בין שניהם. ונסע הקיסר לביתו והוליד בת, והמלך נסע לביתו והוליד בן, והתקשרות הנ"ל נשפח מהם.

התבאר בגליון הקודם אשר כדי שיוכל להיות המשכיות ונצחיות לעבודת האדם בעולמו, בבחינת בנים, צריכים להיות אצלו גם בחינת מלך וגם בחינת קיסר, דהיינו גם מדת הרחמים וגם מדת הגבורה. והנה אנשים מחפשים רפואה לנפשם, ומוכנים עבור כך גם לטרוח ולנסוע על הארץ. אבל באמת העצה היחידה היא שיחבר בין שתי הבחינות האמורות כפי שהרחבנו בפרק הקודם.

עוד האדם שקוע בהרגליו בעבודת ה', הרי שקשה לו מאוד לצאת מהתפיסה והמבט שלו על העולם ועל עבודת ה'.

וכאן באה מעלת העצה הנוראה של הרבי, ההתבודדות! אשר עניינה הוא שהיהודי יעצור את חייו לשעה חדה. בזמן זה הוא לא רק יתפלל או יחזור בתשובה, אלא יצא מעצמו ויביט על חייו כביכול כפי שה' מסתכל עליו, מחוץ למסגרת והלבושים שהוא רגיל אליהם, מתוך רצון ביקוש וחיפוש אחר האמת.

לכן פגישה זו בין המלך לקיסר הייתה דווקא כשיצאו לדרך, היכן שלכאורה חסר בישוב הדעת מחד גיסא, אך לאידך זו היא ההזדמנות לצאת מעצמו, לחפש את האמת ולראות את החן וגינוני המלכות שנמצאים במקומות שלא פילל ומילל שהם קיימים.

דוגמא לדבר: אנו רגילים לסבור כי מלכות ה' נמצאת בתוככי בתי הכנסיות ובתי המדרשות, ואילו בחייו של יהדי פשוט לא נצפה לראות גילויי מלכות ה' באופן מיוחד. אבל כשנראה לפתע יהודי שנראה פשוט בכל הליכותיו, והוא מברך ברכת 'שהכל' בישוב הדעת וברוגע, לא אמירה גרידא אלא כזו שנשמע ממנה 'שהכל נהיה בדברו!' אכן ה' יתברך ברא את הכל! ברכה לכאורה פשוטה זו, יכולה להביא את האדם להתפעלות רבתי, אה! כמה גינוני מלכות שמים ניכרים ממעשיו ודיבוריו של יהודי זה! כי אכן כן, יתכן שאתה רגיל להנהגת הקיסר בעבודתך, אבל הנך צריך לדעת שישנה גם דרך אחרת בעבודת ה', דרך המלכות. וכן לאידך גיסא.

אחרי שיוצאים לדרך, צריכים להיפגש בפונדק, כלומר למצוא דבר מה שמאחד ביניהם, ועתה בהיותם עייפים ורעבים מחולשא דאורחא, הרי הם כלים מוכנים ופתוחים לקבל ולהכיל האחד את רעהו ואת דרך עבודתו השונה משלי. בעקבות הבנה זו מגיעה ההבנה שאכן גם עבודת ה' שלי צריכה להיות כלולה גם מהדרך השניה. גם אם אתה נשאר קיסר והוא נשאר מלך או להיפך, אבל עצם ההכרה וההבנה באמיתות וחיובות ויפוי דרכו של הזולת לפי שורש נשמתו, פועלת אצלך לקבל גם אתה מדרך עבודה זו ולהשביח את עבודתך כראוי וכיאות.

על פי האמור יש לבאר ענין נוסף:

הנה הרבי הוריד וגילה לעולם את הסוד הגדול והנפלא של ה'תיקון הכללי', ואמר שהיו עוד צדיקים - ביניהם הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זיע"א - שניסו לעשות זאת ולא עלתה בידם כי הסתלקו לבית עולמם בטרם השלימו הדבר, אבל הוא ז"ל הצליח בזה בחסד ה'.

ועניינו של תיקון זה ביאר רבנו, כי הקליפה מעוניינת לגנוב ח"ו מבני ישראל את קדושת נשמתם, לפגום בקדושת ישראל ולטמא את מחשבתם כדי לפגום בבחינת 'ישראל עלו במחשבה תחילה' ולבטל את חשיבותם. וכה משתדל לטמא את מחשבותיהם עד שחלילה יכולים לבוא גם לידי חטאים בפועל רח"ל ולחלום חלומות של ריחוק מה' יתברך. ועל דבר זה תקנו חז"ל לקרוא קריאת שמע שעל

המטה, לקדש המחשבה באמירת 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד', להודיע ולהיוודע שאין בלבנו אלא אחד כמאמר השבטים ליעקב אבינו ע"ה.

אבל אם חלילה עלה בידי הקל"י לגנוב את מחשבת היהודי ולטמא אותו, הרי צריך לתקן את אשר עיוות ופגם. וזאת גילה הרבי אשר היות ושמה של אותה קליפה - ל-י-ל-י-ת עולה בגימטריא ת"פ, על כן יכווין בעת אמירתו התיקון כי תהלים עולה בגי' תפ"ה כמנין שמה וחמשת אותיותיה. גם א"ל אלהי"ם במילוי [אלף-למד אלף-למד-הי-יוד מם] עולה בגי' תפ"ה. כי על ידי אמירת תהלים שעולה כמנין השמות הקדושים א"ל אלהי"ם אשר מאירים בדעת יבוא התיקון. והרי הדעת כלולה מחסדים וגבורות, וכן הוא עניינם של שני שמות אלו א"ל-חסד, אלהי"ם-גבורות. והעניין בזה הוא כנ"ל, כי רק על ידי שני הבחינות הללו גם יחד מאיר אור הדעת.

כעין זה מבואר גם במאור עינים (פרשת שמות) על ענין גלות הדעת שהיו ישראל שרויים בה במצרים. כי שם הכירו רק בחסדי ה', והכרה זו איננה הכרה מושלמת כל עוד שלא ידעו את ה'

גם מצד גבורותיו. וכאשר תקנו דבר זה והגיעו להכרה הן בחסדיו והן בגבורותיו, הנה יצאה הדעת מהגלות ויצאו אף הם ממצרים. כי אז עלתה בידם להוציא את הניצוצות הקדושים שנפלו אל בין הקליפות ולהחזירם אל הקדושה. זהו תורף ענין סוד התיקון הכללי.

ויש להוסיף בכך רמז נוסף:

הנה הרבי סיפר את המעשה בלשון אידיש אשר פונדק מכונה בה בשם הארבעריג, העולה בגימטריא תצ"א, אשר הוא גי' א"ל אלהי"ם במילוי עם האותיות והכולל. ונרמז בזה שהפונדק הריהו מקום בו נכללים כל הבחינות, המלך והקיסר, החסדים והגבורות.

ועתה כאשר נפגשו שניהם יחד במקום המאחד את שתיהם, כעת הבינו אל נכון שצריכים הם האחד את רעהו, וכי מוכרח שיהיו לשתייהם שני הבחינות.

וְנִתְקַשְׁרוּ שְׁנֵיהֶם, בְּאֵם שְׂיִבּוּאוּ לְבֵיתָם וְיִוְלִידוּ
וְשׁוֹתֵיהֶם זָכָר וְנִקְבָּה בְּאֶפְן שְׂיֵהוּ יְכוּלִים
לְהִתְחַתֵּן, אֲזִי יִתְחַתְּנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם.

התבוננות בספר התניא

פרק א'

חלק ה' – יתרון האור מן החושך

בהמית, ולזה יבא האדה"ז להלן לנחמו שיתכן ונברא להיות כך כל החיים וז"ל (פרק כ"ז):

ולכן אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאד גם אם יהיה בן כל ימיו במלחמה זו כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לאכפיא לסטרא אחרא תמיד. ועל זה אמר איוב בראת רשעים, ולא שיהיו רשעים באמת ח"ו אלא שיגיע אליהם כמעשה הרשעים במחשבתם והרהורם לבד והם יהיו נלחמים תמיד להסיח דעתם מהם כדי לאכפיא לסטרא אחרא ולא יוכלו לבטלה מכל וכל כי זה נעשה ע"י צדיקים.

יש אכן צדיקים שנבראו עם מעט מאד נטיות לרע, או שעבדו על עצמם כל כך והם כעת כבר במדרגה של ליבי חלל בקרבי, כמעט מלאכים, אבל המזה מועטים, והם בפועל לא מקיימים בשלמות כוונת הבריאה³, שהיא נשלמת [בודאי בזכותם וכחם של הצדיקים, אך בפועל

אשרי מי שאם רגע אחד לא יחשוב על ה' נחשב לעצמו לעוון, ובאמת אם לאינו במדרגה כזו אזי אין לו מעלבה גדולה כל כך אלא אם כן בצדיקי הדורות שבעת שליחותם בעולם היא לקרב ולרומם את הפשוטי עם, ואדרבא כיון שאצלם כבר נתגלית מציאות ה' וזה הם משפיעים בכל מהותם הרי המתקרב אליהם הוא גם עוסק בתכלית הנרצה, ומטעם זה יש

והביאור בזה על דרך מה דאיתא¹ 'נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים' רצון ה' להתגלות דייקא בעולם הגשמי, וזו היא תכלית בריאת האדם, שהוא בר דעת ועל ידו תתקיים כוונה זו, וממילא מובן מעלת הנפש הבהמית, ששם כבוד ה' בהסתר, ורק על ידי עבודת האדם הוא מתגלה, וכמו שיתבאר להלן.

וכעת מתבאר כי כאשר בא החסיד אל הבעל התניא בסערת נפשו, אומר לו הרבי, הוי יודע שיש לך נפש בהמית, וכל נטיתך להנאות הבהמיות אינה בדיעבד, ואינה בטעות חלילה, אדרבא, בשביל נפש בהמית זו נבראת, הקב"ה בחר בנפש בהמית זו בשביל תכלית הבריאה, כדי לגלות את עצמו ושהוא נמצא גם במקום נמוך כזה. וכלל לא נבראת כדי להיות? 'צדיק',

קשה ליהודי לשמוע שהוא לא נברא להיות צדיק, וכל בריאתו היא לחיות כל ימיו עם נפש

¹ לשון המדרש תנחומא פרשת נשא (אות ט"ז).

² כבר היום בתחילת דרכך בעבודה.

³ אכן גם צדיקים מוצאים בעצמם כל העת מקום להתעלות ולעבוד על עצמם עוד ועוד, וכידוע מהרה"ק הרבי ר' אלימלך שאמר שמסיום תפילת נעילה מצא בעצמו כמה עשרות חטאים עוד טרם התחיל תפילת מעריב, לפי השגותיו אפ חיסר איה 'יחוד' וכד' נחשב לו לחטא וכדברי הבעש"ט הק'

הוא] דייקא על ידי אנשים כמוך, עם נפש בהמית גדולה, שתפקידך לגלות את השי"ת במקום שהוא יותר נסתר, וכמה שהנה"ב יותר עבה, הרי מתקיימת ביתר שאת כוונת הבריאה, שלמרות החושך החזק בכל זאת מגלים בה ועמה את ה', ובוזה בחר ה', כל מציאות האדם היא דייקא הנפש הבהמית, וזו כל תכליתו.

המלאכים לא יכולים לגלות אותנו, כי להם אין קושי בעבודה, אין הסתר, כמו למשל אם ננסה לכסות ולהסתיר בנין גדול עם היד הרי אינו מוסתר כלל ואין חשיבות למי שימצא אותו,

כמו כן אע"פ שהמלאכים הם נבראים והם במקום צמצום והסתר אבל ההסתר מועט מאד שאין מעלה בהכרתם את ה', גם האבות הקדושים, לא מלאו לגמרי את תכלית הבריאה, כי אצלם הכל היה אור וגלוי, ודייקא לאדם המגושם שהנפש הבהמית פועלת בו, יש חשיבות זו ובשלמת הכוונה העליונה.

סיכום: היות ורצון הבורא להתגלות דייקא במקום חושך, לכך יש מעלה ויתרון לנפש הבהמית שהיא זו שמעלימה את מציאותו, ובה דייקא מאיר אור ה'.

חלק ו' – אין פרצופיהם דומים

שרואים כל מיני סוגי תכונות, זה נולד עם יותר נטייה לתאוות, וזה יותר לכעס וכדומה, וכלשונו הק':

וממנה באות כל המדות רעות מארבע יסודות רעים שבה דהיינו כעס וגאווה מיסוד האש שנגבה למעלה, ותאות התענוגים מיסוד המים כי המים מצמיחים כל מיני תענוג. והוללות וליצנות והתפארות ודברים בטלים מיסוד הרוח. ועצלות ועצבות מיסוד העפר.

עוד קושי יש לחסיד ומבקש מרבו יישוב על מה שנראה לו שהוא יחיד בעולם עם כאלו תאוות, ושאלתו בפיו, 'למה אנרע' מחברי ושאר בני גילי שכפי הנראה אינם להם נסיונות כאלו.

משיבו הבעל התניא: אכן יתכן כדברך⁴ אך אל תפול ברוחך, כיון שכבר נתבאר שתכלית הבריאה לגלות את הבורא יתברך ולהראות את מציאותו בכל מצב, זו גופא היא הסיבה לשינוי הנסיונות מאחד לחבירו, שהם נובעים מהתכונות השונות של בני האדם זה מזה, כמו

⁴ אע"פ שבאמת אין אדם יכול לדעת מה הם נסיונות זולתו, אך לו יהי שבאמת א' מושלם באיזה דבר הרי זה כי יש לו תפקיד אחר בעולם.

כל כך נסיונות וקושי ענין זה של ההתקרבות והנסיעה לצדיקים.

כל יהודי נברא בצורת בהמה אחרת, השי"ת כביכול חיפש מי יכול לגלות אותי, מי בצורה זו ומי בצורה כזו,

אכן לחברך אין את היצרים שלך כי אצלך חזק בעיקר יסוד המים, ואצל חברך לא, אבל יש לו יצרים אחרים כגון לדברים בטלים כי אצלו חזק יותר יסוד הרוח, כי כל אחד והעבודה שלו איך לגלות את ה', זה לא בטעות, זה מכון, רצון ה' הוא שיגלו אותו דוקא על ידי הבהמה⁵ הזו ששקועה ברצונות עצמיים,

החסיד משתומם לשמוע הדברים ושאלתו בפיו, איך מתמודדים עם הבהמה הזאת,

ומבקש מרבו עצה איך להיפטר מהתאוות אחת ולתמיד,

משיבו בעל התניא: בשביל זה באת לעולם בשביל לגלות את ה' במצב הזה, תכלית השלמות והנחת רוח של כל הבריאה זה מה'בהמה' שלך, ולצידה גם סוג הבהמה של חברך, כי זהו רצון השי"ת, להתגלות בכל סוגי המדרגות והאופנים שבעולם.

סיכום: מסיבה זו באים חילוקי תכונות האנשים, כי כל אחד נשלח לעולם כדי לגלות את ה' במקום אחר וצורה אחרת של חושך וקושי.

⁵ גם הבהמה כפשוטו תכלית בריאתה, היא כדי להקריבה לה' לנחת רוח לפניו.